

СТАНОВИЩЕ

от проф. дфн **Татяна Батулева**,
ПН 2.3. Философия,
Секция „История на философските и научните идеи“,
Институт по философия и социология
Българска академия на науките

по конкурса за академична длъжност „доцент“
по професионално направление **2.3. Философия (Естетика)**
към секция “Култура, естетика, ценности”,
Институт по философия и социология, БАН,
обявен в „Държавен вестник“, бр. 67 от 28.07.2020

Основание за изготвяне на становището

Участвам в състава на Научното жури по конкурса за избор на доцент към секция "Култура, естетика, ценности" съгласно Заповед РД 09-464 от 28. 09. 2020, издадена от Директора на Института по философия и социология - БАН проф.дфн Веселин Петров.

Информация и впечатления за кандидата

Единствен кандидат в конкурса за доцент към секция "Култура, естетика, ценности" е гл. ас. д-р **Силвия Борисова**. От надлежно представените документи ясно се вижда, че тя отговаря на всички формални изисквания за заемането на тази длъжност : има необходимия трудов стаж и успешно защитен докторат на тема "Граници на естетическото съзнание" (2011).

В съдържателно отношение представените трудове напълно съответстват на позицията "доцент" в ПН 2.3. Философия (специалност "Естетика"). Познавам д-р Борисова още от избора ѝ за асистент, активен участник в серия философски форуми, теоретични семинари и научни проекти. Текстовете ѝ се отличават със своето новаторство, прецизна аргументация и висок научен и езиков стил. Имам впечатления и за нейната предприемчивост, колегиална коректност, видими в академичната комуникация, професионалните и неформални контакти. Силвия Борисова е и преводач и редактор на философски и литературни произведения от английски език - важен щрих към облика на перспективен млад учен. Неслучайно през 2019 г. тя беше удостоена с Награда на Програмата за подкрепа на млади учени и докторанти (сесия 2017) за най-успешен индивидуален изследователски проект [ДФНП-17-175 „Естетика на тишината и мълчанието“] в направление „Философия“.

Публикации и цитирания

Представеният от д-р Борисова комплект от документи и научни трудове, с които участва в конкурса, включва 1 монография, 3 студии и 5 статии. Към него е приложен и списък на нейните академични изяви до момента: 2 монографии, 8 студии, 25 статии, 8 научни съобщения, 10 превода от английски на научни и художествени текстове.

Описани са също участията ѝ в научноизследователски проекти като ръководител,

координатор и консултант, както и значим обем от лекционна, редакторска, експертна и съставителска дейност; над 20 участия в научни форуми и 6 участия в приложно-естетически проекти. Три от студиите са в индексирани, а четири - в реферирани специализирани списания.

От представената справка става ясно, че кандидатката напълно покрива минималните национални изисквания на НАЦИД, установени за заемането на академичната длъжност „доцент“. Научните ѝ трудове са цитирани в публикации на други учени : това е съществен щрих към постиженията на един бъдещ доцент, свидетелстващ за собствен облик и разпознаваемост в научната общност.

Характеристика на научно-изследователската дейност на кандидатата

В своя основен труд (*Естетика на тишината и мълчанието*, ИК Гутенберг, 2019, 232 с.) Борисова изследва изворите на мълчанието и тишината и очертава техните фигури, носещи поетиката както на западната меланхолия, така и на източната пустота. Едно от несъмнените предимства на този провокиращ с граничността си труд, в който концептуалното се допълва от поетичното, е, че тя е успяла да улови техните различни ипостаси: тишината/природа и пространство, език и образ, игра и любов, на "върха на сетивата" и отвъд тях; отрицание на видимото и вплитане в ново отношение със света. Многопластов и динамичен концепт, тласкащ към небитието, но и към неговата противоположност - пълнотата, тишината, дискретно приласкаваща или завладяваща, е връщане към отправната точка, пазеща тайната на началото, но и проециране към едно все още неуловимо бъдеще, в което думите вече няма да имат смисъл.

С тази монография авторката реализира и своята по-широка цел: да допринесе за утвърждаването на изследователското поле на негативната естетика, като експлицира неговите конкретни проекции в полето на тишината и мълчанието.

Последователният интерес на Борисова към тематиката на негативната естетика намира израз и в опита за очертаване на нейните извори, предметно поле и систематичен потенциал. Кандидатката е потърсила актуалните интерпретации на естетизираните аспекти на съвременната културна ситуация, изграждайки мрежа от концептуални зависимости между на пръв поглед трудно съвместими изследователски области като неокласическа естетика, негативна естетика, неокласическа прагматистка естетика (*Систематични възможности на негативната естетика //Философски алтернативи*. 2015/ 4, с.15–36).

Трайността на красивото като категория и преходността на неговите различни ипостаси като диалектика, раждаща нови, преодолели изискванията за външна миловидност форми е обект на анализ в статията *Трайност на красивото (Philosophia 2014/8, 195– 204)*.

Опит за концептуално обособяване на естетическото в емоциите и за типология на тази естетизация в изкуството от перспективата на неговите създатели, интерпретатори и ползватели откриваме в студията *Естетизация на емоциите в изкуството (Философски алтернативи, 2019/ 3, с. 138–153)*.

Студията „Абсолютна метафорология“ ли е „абсолютната митология“? Мостът между Лосев и Блуменберг (*Философски алтернативи*. 2017/2-3, с.191–213) представлява експлициране на концептуалните връзки между „абсолютната митология“ (по Лосев) и „абсолютната метафорология“ (по Блуменберг) на основата на диалектическите връзки между мит и метафора и онтологичната невъзможност на едното без другото. Шелинговата философия

на мита се експлицира като път към едно възможно укрепване на тези връзки.

Препоръка: Борисова да подготви монография, в която да доразрие проблема „*тяло–дреха*“, заложен в статията *Проблемът „тяло–дреха“ в естетиката на всекидневието: възстановяване на баланса между външния вид и усещането*): дрехата като амбивалентност; като проециране на образ и знак; придаване на/влизване във форма; опознаване на себе си и игра със себе си.

Приемам за обоснована и изчерпателна **авторската справка за приносите**, които бих синтезирала по следния начин:

Първо, актуалност и оригиналност на предложените текстове. Те са философска рефлексия върху смисъла и функциите на естетическото в условията на нов контекст, които изискват нов тип философски размисъл, съчетаващ дисциплиниращата функция на концептуалното с размаха на художествено-образното.

Второ, предложен е подробно разработен релевантен на естетическите прочити на тишината терминологичен апарат, осигуряващ успешен преход от теоретичния фундамент (класическите категории) към неговите приложни аспекти - нещо, необходимо за съхраняване виталността на естетическото знание и неговите **носещи обещания съвременни прочити**.

Трето, новаторска интерпретация на некласическата естетика като процесуална естетика на основата на аналогии между естетическите хетеротопии и процесуалната философия.

Четвърто, опит за търсене на взаимодействията между естетическите хетеротопии и моралните нагласи и предизвикателства в днешния многополярен свят (нещо, с което кандидатката доразвива и обогатява заложената от проф. Иванка Стъпова секционна ориентация).

Заклучение

Единственият кандидат в конкурса за доцент по професионално направление **2.3. Философия (Естетика)** към секция “Култура, естетика, ценности”, Институт по философия и социология, БАН, отговаря на всички изисквания за заемане на тази академична длъжност. Предоставени са достатъчно свидетелства, че са изпълнени минималните национални изисквания. Изследователското пространство и качеството на научните разработки на кандидата напълно съответстват на П.Н.2.3. Философия и научната специалност "Естетика". Разностранната и успешна научна, преводаческа, редакторска и организационно-административна дейност на д-р Силвия Борисова като ръководител на секция в ИФС, са значими във всяко отношение и очертават пътя на сериозен изследовател с новаторски подход към философската проблематика.

Всичко това ми дава основание да подкрепя нейната кандидатура и да призова членовете на уважаемото НЖ да предложат на НС на ИФС да утвърди избора на Силвия Борисова за доцент.

проф. дфн Татяна Батулева

5 декември 2020 г.